

Список використаної літератури:

1. Наказание: уголовно-правовой, уголовно-исполнительный и криминологический аспекты / Курганов С.И. — М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. — С. 96.
2. Див.: Хохряков Г.Ф., Саркисов Г.С. Преступления осужденных: причины и предупреждение. — Ереван: Айстан, 1988. — С. 233-240.
3. Дементьев С. И. Лишение свободы: тюрьмы, лагеря, колонии, тюрьмы: Кубан. гос. ун-т. Краснодар, 1996. — С. 17.
4. Фуко М. Надзирать и наказывать. Рождение тюрьмы / Пер. с фр. В. Наумова / Под ред. И. Борисовой. — М.: Ad Marginem, 1999. — С. 393-396.
5. Див. Clemmer Donald. The Prison Community. / Clemmer Donald New York : Holt, Rinehart and Winston, 1940.
6. Сундуров Ф.Р. Лишение свободы и социально-психологические предпосылки его эффективности / Сундуров Ф.Р. ; Науч. ред. : Волков Б.С. — Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1980. — 216 с.
7. Ковалев О.Г., Малышева О.А. Преступления осужденных: причины и предупреждение. Основные проблемы пенитенциарной криминологии / Ковалев О.Г., Малышева О.А.; Отв. ред.: Сахаров А.Б. — Ереван : Айстан, 1988. — 280 с.

КАЛІНІНА А. В.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України,
молодший науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень

СТРАТЕГІЯ ЗМЕНШЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ: ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА

1. Протидія злочинності та підтримання правопорядку — основа функціонування правової, соціальної і демократичної держави. Зважаючи на значущість правоохоронної діяльності, її організація повинна бути виваженою, засновуватися на теоретичних розробках науковців, охоплювати якомога більше викликів сучасності, бути забезпеченою кваліфікованими людськими ресурсами й матеріально-технічною базою. Такі вимоги сприяють розробці державної політики боротьби зі злочинністю, невід'ємною складовою частиною якої є кримінологічна політика.

Оскільки проблема злочинності як явища не властива суто одній державі, об'єднання зусиль у пошуках методів та засобів її запобігання здійснюються і на міжнародному рівні. Зокрема, кожні п'ять років, починаючи з 1955 р., у різних країнах світу відбуваються Конгреси ООН із запобігання злочинності та кримінального правосуддя. Такі Конгреси проводяться у форматі універсальних форумів, на яких

підсумовується співробітництво держав світу у сфері запобігання злочинності, а також пропонуються нові стратегії запобігання її різним проявам [1, с. 15].

2. Засобом реалізації кримінологічної політики України й способом досягнення її цілей є стратегія і тактика запобігання злочинності.

У концептуальному вимірі стратегія запобігання злочинності може бути визначена як сфера державної та суспільної діяльності, в якій реалізується питання теорії та практики організації, перспективного програмування, планування, здійснення запобіжних напрямів і їх заходів, дослідження закономірностей превентивної діяльності, оцінки її ефективності й наступного довгострокового кримінологічного прогнозування [2, с. 477].

За результатами проведення Конгресів ООН із запобігання злочинності та кримінального правосуддя, на теперішній час вироблено п'ять головних стратегій у цій сфері: стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів і правопорушень; стратегія втручання при кризових ситуаціях; стратегія виховно-запобіжної та інформаційної роботи з населенням; стратегія віктимологічного захисту населення; стратегія залучення громадськості до запобігання злочинності. Вони достатньо широкі за своїм змістовним і діяльнісним наповненням; хоча і автономні, однак одночасно і взаємопов'язані між собою [3, с. 64].

Для практики запобігання злочинності в Україні актуальним є орієнтування на кожную із зазначених стратегій. Однак найширшою та всеохоплюючою за колом запобіжних заходів, на нашу думку, є стратегія зменшення можливостей учинення злочинів і правопорушень, яку, певним чином, на теперішній час можна назвати основою для всіх інших стратегій.

Первинно означена стратегія була задумана її розробниками як соціальний метод містобудування, архітектурного і дизайнерського забезпечення безпеки промислових підприємств, житлових приміщень, освітлення, банків, бізнесу, магазинів, маркування товарів, цінних предметів, використання систем контролю, створення більш ефективних фізичних перепон, бар'єрів на шляху злочинних проявів, патрулювання поліції разом із громадськістю та ін. У модернізованому вигляді цю стратегію можна представити як стратегію «захисного простору і фізичних бар'єрів для злочинності» [3, с. 64].

3. Основою будь-якої, як правомірної, так і злочинної, діяльності є інформація. У разі ведення мови про запобіжну діяльність, на першому за значенням місці знаходиться кримінологічна інформація.

Для розробки дієвих заходів запобігання злочинності у межах стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів використовуються різноманітні відомості: про стан злочинності, про криміногенну обстановку у конкретній місцевості, про вплив певних факторів на психологічне ставлення особи до дійсності й оточуючого середовища, про досягнення НТП та ін.

Особливу увагу слід приділити тій інформації, яка впливає на кожного члена суспільства, будь-якого громадянина, і визначає його уявлення про злочинність, методи та засоби боротьби з нею. У першу чергу, це інформація щодо віктимологічної профілактики населення. Сучасні досягнення у сфері поширення та обміну інформацією (телебачення, Інтернет, соціальні мережі, нарешті, друковані ЗМІ та радіо) дозволяють кримінологам розгорнути реально ефективну та корисну діяльність із поширення кримінологічних знань на доступному для загалу рівні.

Тому забезпечення населення якісною не лише кримінологічною, а й іншою, спрямованою на запобігання злочинним посяганням, інформацією є запорукою максимальної реалізації стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів. Адже шляхом ознайомлення та засвоєння таких відомостей, особа стає навіть більше психологічно підготовленою до можливих злочинних посягань, уважнішою до своєї поведінки, а також поведінки оточуючих. Окремі психологічні тренінги, поширення постів у соцмережах, інтерв'ю та лекції фахівців-кримінологів, криміналістів та ін. орієнтуватимуть громадян на запобігання потенційним загрозам їх життю, здоров'ю та майну. На новий формат роботи з населенням поступово переорієнтовуються державні і правоохоронні органи України. Як приклад зміни такого формату можна привести наявність офіційних сторінок вищого керівництва держави, керівників відомств та міністерств, офіційних установ та ін.

Список використаної літератури:

1. Колодяжний М. Г. Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність : монографія / М. Г. Колодяжний ; за ред. В. В. Голіни. — Х. : Право, 2017. — 252 с.
2. Современные проблемы и стратегия борьбы с преступностью / науч. ред. В. Н. Бурлаков, Б. В. Волженкин. — СПб. : Изд. Дом С.-Петербур. гос. ун-та, изд-во юрид. фак. С.-Петербур. гос. ун-та, 2005. — 592 с.
3. Громадськість у запобіганні і протидії злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід : монографія / В. В. Голіна, М. Г. Колодяжний, С. С. Шрамко та ін. ; за заг. ред. В. В. Голіни, М. Г. Колодяжного. — Х. : Право, 2017. — 284 с.